

ת"פ (תל אביב) 4002-11-20 - מדינת ישראל נ' מנחם פרנקל

ת"פ (תל-אביב-יפו) 4002-11-20 - מדינת ישראל נ' מנחם פרנקל/שלום תל-אביב-יפו

ת"פ (תל-אביב-יפו) 4002-11-20

מדינת ישראל

נגד

מנחם פרנקל

ע"י ב"כ עו"ד גד טיכו

בית משפט השלום בתל-אביב-יפו - יפו

[01.12.2024]

כבוד השופט שמאי בקר

ה ח ל ט ה

בקשה לחזרה מהודאה שנמסרה במסגרת הליך גישור.

דינה של הבקשה להידחות, כמפורט וכמבואר להלן.

הרקע העובדתי

1. להלן הרקע העובדתי הצריך לבקשה זו.

2. ביום 27.8.2024, לאחר הליך גישור ממושך, הודה והורשע הנאשם, מנחם פרנקל (להלן: הנאשם), על פי

עובדותיו של כתב אישום מתוקן, בביצוע עבירה של קבלת דבר במרמה, לפי סעיף 415 לחוק העונשין, תשל"ז-1977

(להלן: חוק העונשין).

3. על פי עובדות כתב האישום המתוקן, בין השנים 2008-2015 קיבל הנאשם, במרמה, סך של 4,846,000 ₪.

הנאשם, עורך דין במקצועו, ייצג את משפחת נוימן, שמקום מושבה באנגליה (להלן: המתלוננים), בעסקת קומבינציה,

בישראל (להלן: העסקה). כתב האישום מתאר כי הנאשם שילשל לכיסו כספים שנתקבלו כתוצאה מהעסקה, בסכום

המפורט לעיל, שלא כדין, בין היתר תוך הצגת מצגי שווא, ושימוש במסמכים הנחזים למסמכים רשמיים של חברות

בבעלותם של המתלוננים.

4. בין הצדדים נכרתה הסכמה עונשית מפורטת, בת שתי חלופות שונות, ביחס לעונש שיושת על הנאשם: - אם תוך 18 חודשים (עד יום 27.2.2026) יפקיד הנאשם סך של 1,750,000 ₪ (להלן: הפיצוי) בקופת בית המשפט, אזי יעתרו הצדדים, במשותף ובהסכמה, לעונש של 17 חודשים ו-6 ימי מאסר, בניכוי ימי מעצרו מיום 4.4.2020 - 27.2.2026, כך שאת 9 חודשי המאסר הנותרים ירצה הנאשם בדרך של עבודות שירות (בכפוף לחוות דעתו החיובית של הממונה), וכן יושת עליו מאסר מותנה.

- אם לא יפקיד הנאשם את הפיצוי, אזי ירצה, כמוסכם, עונש של 36 חודשי מאסר בפועל (בניכוי ימי מעצרו), לצד מאסר מותנה, קנס בגובה שיימסר לשיקול דעת בית המשפט, ופיצוי.

5. נקל לראות כי ההגיון שבבסיס ההסדר פשוט מאד: לבקשת הנאשם ניתן לו פרק זמן נכבד, חריג ויוצא דופן, בן שנה וחצי, כדי לגייס כספים לטובת פיצוי (שהוא חלקי בהחלט; ראו לעיל), על מנת לאפשר לו - לאחר הפקדת הפיצוי - שלא לרצות עוד יום אחד של מאסר מאחורי סורג ובריח, אלא בעבודות שירות, בלבד. לא יופקד פיצוי של ממש - אזי העונש קבוע וידוע מראש, כשנתיים ימים של מאסר בפועל. אין בהסדר לאקונה: נקבע בו עוד, כי אם יופקד "חלק משמעותי" של הפיצוי, אזי יטענו הצדדים באופן פתוח לעניין העונש שיושת על הנאשם. קרי, אם יפקיד הנאשם 1.5 מליון ₪ לא יהיה עונשו דומה למצב דברים בו הפקיד רק 200,000 ₪, לדוגמא.

6. ביום 1.9.2024 הגיש הנאשם (בעצמו, שלא באמצעות בא כוחו בגישור, עו"ד טיכו) "בקשה דחופה" במסגרתה ביקש לתקן את פרוטוקול ישיבת יום 27.8.2024 (להלן: הבקשה לתיקון פרוטוקול). הנאשם טען, בין היתר, שהוא הודה בכתב האישום המתוקן "בהסתייגות", וכי מן הראוי כי כתב האישום המתוקן "יהיה כתב האישום המתוקן בכתב ידו של הנאשם המצורף לבקשה זו". יודגש: גם בכתב האישום ש"תוקן" על ידי הנאשם (בלבד), אותו כתב אישום שהוא עצמו ביקש שיבוא תחת כתב האישום לפיו הודה מספר ימים קודם לכן - יוחסה לו אותה העבירה ממש, של קבלת דבר במרמה, היא - ולא אחרת. במילים אחרות, ופשוטות: הנאשם היה מוכן גם מוכן להודות, אדרבא - ביקש בעצמו לתקן את הפרוטוקול, כך שיתוקן וירשם כי הוא מודה בעובדות כתב אישום מתוקן (אולם זה המוצע על ידו, שעובדותיו שונות), בביצועה של אותה העבירה שיוחסה לו ממילא, ובה כבר הודה, הלכה למעשה.

7. בנימוקיו לבקשה לתיקון פרוטוקול טען הנאשם, כי הוא מודה בעובדות כתב האישום המתוקן (על ידו) שצירף בעצמו לבקשה, והוא - "כופר מכל וכל" בעותק שמסרה ב"כ המדינה ללא התיקונים הללו. עוד הוסיף הנאשם, כי "מיד לאחר הדיון התגברו חרדותיו וחששותיו של הנאשם כי הודה בשגגה ותחת לחץ כבד שהופעל עליו בכתב האישום "המתוקן" שהוגש על ידי המדינה, כפי שטענה, ללא כמעט שום תיקון ושאינו תואם כלל את המציאות ואף לא את סעיף האישום המתוקן".

8. המשיבה התנגדה לבקשה לתיקון פרוטוקול, לאקונית, בעומדה על כך כי הוא משקף נאמנה את שאירע בדיון, אותה ישיבה בה הודה הנאשם בעובדות כתב אישום מתוקן, לאחר שאף חתם על הסדר טיעון שהניחה לפניו המאשימה, ואשר הוגש גם הוא לבית המשפט.

9. ביום 10.9.2024 דחיתי את (עיקר) הבקשה לתיקון פרוטוקול; קבעתי כי לא נפלה כל טעות בפרוטוקול ישיבת יום 27.8.2024, אשר שיקף את שאירע בדיון. עם זאת, נוכח העובדה שהפרוטוקול היה שילדי (לאור טיב ההליך, ואף לבקשת הנאשם עצמו), מצאתי להבהיר בהחלטתי, בין היתר, כי בהתאם להסכמות שהוצגו בין הצדדים בגדרי הסדר הטיעון, התבקש הנאשם לקום ולהודות בכתב האישום המתוקן, וכך היה: "... הנאשם קם ושאל 'האוכל להודות תוך הסתייגות' (אציין, כי בהיבט זה בלבד מתקבלת הבקשה לתיקון פרוטוקול). מיד הבהרתי לנאשם, ברחל בתך הקטנה, כי אין ולא ניתן לקבל הודאה בהסתייגות, וכי אקבל הודאה אך ורק 'ללא כחל ושרק' (כפי שאכן נכתב לאחר מכן, בהכרעת הדין עצמה). הנאשם התייעץ עם בא כוחו, ב open court, וזה הבהיר לו, ובצדק, כי המשא ומתן מוצה (לאחר שעות רבות ומספר דיונים) וכי תוצאתו היא האופטימלית ביותר מבחינת הנאשם, וכי לשאלה אם הגיש מסמך כזה או אחר, או כן נהג כך או אחרת - אין משמעות מעשית (בוודאי בשים לב לכך שהעבירה של קבלת דבר במרמה על מכונה עומדת), ועל כן תיקוניו או הסתייגויותיו - מיותרים והם בטלים בששים. הנאשם הקשיב, התרצה, קם והודה בעובדות כתב האישום המתוקן".

10. עוד הוספתי בהחלטתי אשר דחתה את הבקשה לתיקון פרוטוקול, בשולי הדברים, את הדברים הבאים: "לא ברור די הצורך אם הבקשה לתיקון פרוטוקול כוללת לכאורה, ולו בין השורות, בקשה לחזרה מהודאה. אני מניח שלא כך הם פני הדברים, אולם אם אכן כך, אזי אני מורה כי זו תוגש בנפרד, אך רק על ידי הסנגור (שכן ניתנה בהליך גישור, על כל המשתמע מכך), ולכל המאוחר עד ליום 19.9.24.

חשוב להדגיש, כי אין באמור לעיל כדי להוות המלצה על הגשת בקשה שכזו. אדרבא, ההפך הוא הנכון: לנוכח האמור לעיל, בהחלטתי בבקשה לתיקון פרוטוקול; לאור האמור בסעיף 3 ו- 4 להסדר הטיעון, בין היתר; בהינתן עקרון סופיות הדיון, במיוחד בהליך שתחילתו בשנת 2008 (!), ובעבירות שבוצעו לפני למעלה מעשור, כשבתווך הליך הסגרה, והנה אנו עומדים עוד מעט על סף שנת 2025; במיוחד כאשר הנאשם אינו טוען נגד העבירה אותה ביצע ובגדרה הורשע (קבלת דבר במרמה), אלא אך מבקש להוסיף ולהכביר על כתב האישום המתוקן טענות ופרטים מן הגורן ומן היקב; קל וחומר בן בנו של קל וחומר - כאשר גם אין טענה בפי הנאשם על שני מסלולי העונש החלופיים; ובהינתן כי הנאשם יוצג בגישור על ידי שני משפטנים מעולים (עורכי הדין טיכו וליפסס) אשר אכן הביאוהו למיצוי אופטימלי - הרי שטוב יעשה הנאשם אם ישקיע כל מרצו בהפקדת הפיצוי המוסכם, ובו בלבד".

11. הנאשם לא שעה להמלצת בית המשפט. ביום 18.9.2024 הגיש הנאשם, באמצעות עורך דינו, בקשה מפורשת לחזרה מהודאתו. המבקש טען, בין היתר, כי הוא הודה בעובדות כתב האישום המתוקן מתוך "לחץ קשה", והוסיף "הליך הגישור התקיים כאשר הנאשם נמצא בלחץ כבד ובמיצר וחושש לחזור להמשך הליך ללא קבלת חומרי חקירה ושמתנהל לטענתו שלא כדין". לדברי הנאשם, הודאתו "נכפתה" עליו, וניתנה "מתוך שיקול דעת מוטעה".

אשר לעונש שהוסכם במסגרת הסדר הטיעון, טען הנאשם כי "... על פי עסקת הטיעון, ניתן לנאשם פרק זמן ארוך של שנה וחצי לגייס סכום כספי, שיאפשר עונש קל של עבודות שירות, אך הנאשם למרות האמור מבקש לקיים ברור משפטי על פי הדין בו תוכח חפותו בזמן שהוא קצר ומיידי. הנאשם חזר והביע את חששו לאורך כל מהלך הדיון בגישור כי לא יוכל לעמוד בהחזר הכספי שמשמעותו שהוא גוזר על עצמו מראש מאסר ממושך ללא כל הזדמנות להוכיח את חפותו". ועוד בהמשך - "... (הבקשה) מוגשת שנה וחצי טרם שמיעת הטיעונים לעונש התלויים בהחזרת סכום כספי שכבר היום ברור לנאשם שספק גדול אם יוכל לעמוד בו וכי טעה בשיקול הדעת משגזר על עצמו עונש מאסר המותנה בהחזרת סכום כספי שלא יוכל לעמוד בו ותוך הודאה בכתב אישום שבו הוא כופר לחלוטין ושלא לפחות תוקן בהתאמה למחיקת סעיפי העבירה".

12. המשיבה התנגדה לבקשת הנאשם לחזור בו מהודאתו; לשיטתה, עניינו של המבקש אינו מקיים את תנאי הדין והפסיקה ביחס לנימוקים המיוחדים המצדיקים חזרה מהודאה. לגישת המדינה לא ניתן לדבר על כל לחץ או חוסר הבנה שאחזו בנאשם בעת הודאתו וחתימתו על הסדר הטיעון, והודגש כי הוא לקח חלק פעיל בהליך הגישור הממושך, במסגרתו אף השיג הישגים לא מבוטלים: "במסגרת הסדר הטיעון נערכו תיקונים בנוסח כתב האישום, זאת בהתאם לבקשת ההגנה. כמו כן, לאור התעקשותו של הנאשם למחוק את רכיב הקנס, תוקן נוסח ההסדר כך שהקנס יינתן לשיקול דעת בית המשפט. הנאשם היה מעורב בהליך הגישור ואף הציע מיוזמתו הצעות לאופן תיקון כתב האישום וקביעת אופן תשלום הפיצוי... מדובר בנאשם, עורך דין בהשכלתו, אשר לא ניתן לבצע מהלכים 'מעל ראשו' או בניגוד לרצונו...".

עוד הוסיפה המאשימה, כי - "מדובר בהסדר סגור לעונש המותנה בהשבת כספים לנפגעי העבירה, הנאשם לא נטל כל סיכון כשהסכים לתנאי ההסדר, ידע בדיוק מה מצפה לו בסופו של ההליך, כך שהנאשם אינו עומד כלל בנסיבות החריגות שקבעה הפסיקה לצורך חזרה מאישום. מדובר בשלב מתקדם בהליך ובנסיבות אלה מתעורר החשש כי כל רצונו של הנאשם הינו להפיק רווח טקטי, לדחות את 'רוע הגזירה', ואולי אף לחתור להשגת מתווה עונשי נוח יותר".

13. ביום 5.11.2024 התקיים דיון במעמד הצדדים בבקשת הנאשם לחזור בו מהודאתו; הצדדים חזרו וחידדו את עיקר טיעוניהם, והנאשם אף הוסיף, בין היתר:

"... הועמדתי במצב בלתי אפשרי מבחינתי, גם מבחינה זו שלא ניתן היה לתקן את כתב האישום ובקשותי לתקן לא התקבלו ועשיתי שיקול דעת מוטעה. המבחן בפסיקה לשיקול דעת מוטעה או אדם שרוצה להוכיח את חפותו המבחן לקיום הנסיבות האלה זה לא שבית המשפט צריך להיכנס לנבכי נשמתו של הנאשם, יש לו כלים אובייקטיביים לחלוטין והתנאים האלה התמלאו. כבר למחרת היום הגשתי את הדבר הזה.

כתב האישום ב 2019 נדחה בגלל הסגרה כפי שאדוני ציין במהלך הדרך שהשופט ממון....

- הסחבת שנגרמת עד היום שאנחנו בתחילתו של ההליך. יש 14 עדים, הופיע עד אחד בלבד שנחקר חלקית וכל ההליך נמרח ונמשך ולא מתקדם בגלל שאני לא מקבל את חומרי החקירה.
- הזדקנתי ובגרתי ואמרתי בוא נגמור עם משהו וההנחיות שנתתי לעו"ד טיכו, לא שאני חושב שאני אשם במשהו אלא אני מוכן לתת לטרת בשר עם עונש ולגמור את הפרשה. אז אני אמור לחכות שנה וחצי, להשיג סכום כסף שאני לא מאמין שאשיג ואני גם אוכל את הענבים הבאשים וגם מגורש מהעיר ולקחתי על עצמי עונש כבד מאוד והודיתי בכתב האישום שאני חוזר וטוען שהוא מופרך ואני יכול להגיש מסמך... לכן אני מבקש לאפשר לי מכיון שאנו בתחילת הדרך וככל שיהיה מותב שינהל זאת כמו שצריך ויאפשר המצאת חומר החקירה וחקירת העדים, וחץ מעד אחד לא היתה חקירה של שום עד, והעובדה שמיד למחרת היום נמלכתי בדעתי וכל הדברים האלה עומדים לזכותי".
14. ביום 11.11.2024 הגיש הנאשם הודעת עדכון שלפיה ביום 7.11.2024 הומצא לידיו צו פתיחת הליכים על פי חוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי, התשע"ח-2018 (להלן: חוק חדלות פירעון), שהתקבל ביום 3.11.2024. לדברי הנאשם: "מתן הצו מסכל מראש כל אפשרות לקיום את הסדר הטיעון מיום 27/8/24, שכן עד למועד הטיעון לעונש, שנקבע ליום 1/3/26 לא יהיה בידי הנאשם לשלם את חובו או כל חלק ממנו שעל פיו יגזר עונשו ולאור הצו בנסיבות בלתי צפויות שאינן תלויות בו".
- דין והכרעה: לא התקיימו התנאים החריגים המצדיקים חזרה מהודאה על חזרה מהודאה בהליך גישור
15. לאחר שעיינתי בבקשה, בטיעוני הצדדים, בכתב ובעל פה, ובתיק הפלילי בכלל, הגעתי לכלל מסקנה כי לא ניתן, בשום אופן, להיעתר לבקשת הנאשם לחזור בו מהודאתו.
16. סעיף 153 (א) לחוק סדר הדין הפלילי (נוסח משולב), תשמ"ב-1982, קובע כך: "הודה הנאשם בעובדה, אם בהודיה שבכתב לפני המשפט ואם במהלך המשפט, רשאי הוא בכל שלב של המשפט לחזור בו מן ההודיה, כולה או מקצתה, אם הרשה זאת בית המשפט מנימוקים מיוחדים שיירשמו".
17. על אותם הנימוקים המיוחדים הנדרשים בכדי לאפשר לנאשם לחזור בו מהודאתו חזר ושנה בית המשפט העליון אך לאחרונה ממש, במסגרת ע"פ 5373/23 פלוני נ' מדינת ישראל (10.10.2024) (להלן: פלוני), כהאי ליסנא:

"בפסיקה התבססו שלוש עילות מרכזיות, שבהתקיים אחת מהן ישקול בית המשפט להתיר לנאשם לחזור בו מהודאתו: פגם ברצון החופשי; כשל בייצוג המשפטי; ורצון כן בחשיפת האמת העובדתית (ע"פ 6349/11 שניידר (נשימוב) נ' מדינת ישראל, פסקאות 17-18 [נבו] (10.06.2013) והאסמכתאות שם (להלן: עניין שניידר); ע"פ 5836/22 יוגב נ' מדינת ישראל, פסקה 9 [נבו] (08.09.2022)). עוד נקבע בפסיקה, כי המבחן העיקרי שעל פיו תוכרע בקשתו של נאשם לחזור בו מהודאתו, הוא 'מבחן המניע' - קרי הסיבה לבקשת הנאשם לחזור בו מהודאתו. במסגרת כך, בית המשפט נדרש לבחון האם לנאשם יש רצון כן ואמיתי להוכיח את חפותו ולחזור בו מהודאת שווא שמסר, או שמא מדובר בתכסיס טקטי שנועד להשיג תועלת משפטית כלשהי (עניין שניידר, בפסקאות 19-20)."^[1]

18. במקרה דנא, אין בפי הנאשם טענה לכשל בייצוג המשפטי, ולכאורה מבקש הנאשם לחשוף האמת העובדתית, לצד טענה כי נפל פגם ברצונו החופשי. מיד אפרט ואנמק מדוע אין בידי לקבל את הבקשה, אבל עוד קודם לכן עולה השאלה, מתחייבת ממש, בדבר עצם היתכנותה של חזרה מהודאה שניתנה במסגרת הליך גישור. רוצה לומר: הליך הגישור הוא הליך מיוחד, שכל כולו נטוע ומותנה - מתחילתו ועד סופו - בהסכמתם של הצדדים, המאשימה והנאשם. החתירה להסכמה מתבצעת בפני שופט שאינו דן בתיק הפלילי העיקרי, אלא בפני מותב שהוא "חיצוני" לו, והעיקר הוא שאותו הליך הוא חסוי (אף מתנהל בדלתיים סגורות, מעצם טיבו וטבעו), אין המתרחש בו מובא לידיעת איש, בוודאי לא לשופט הדן בתיק (הוא אף חסום "מחשבת" מגישה לתיק הגישור). ביד השופט המגשר אין כל מכשיר או כלי, או סנקציה, או אבק של סנקציה, בכדי להפעיל נגד מי מהצדדים לגישור, אם לא "ייתישרו" על פי המלצותיו. ולא לחינם כתבתי "המלצותיו", שכן לשופט הגישור אין כוח או סמכות להחליט בתיק, אלא אך לגשר, להמליץ, להציע, ותו לא. על מנת לסבר את האוזן, ורק בכדי להסביר לקוראים, בוודאי לאלה שאינם משפטנים ושאינם באים ויוצאים מאולמות בתי המשפט חדשות לבקרים, עד כמה שונה הוא הליך הגישור, עד כמה הסכמי ובלתי מחייב הליך זה, אסביר כי בכל רגע נתון יכול הנאשם לקום, לכחכח בגרונו בנימוס (או שלא) ולהודיע כי רב לו, הוא קץ בהליך והוא מודיע על סיום הגישור מבחינתו. בשונה מהליכים משפטיים אחרים אין הנאשם אפילו חייב בנימוק או בהסבר. אם בכל זאת יאות הנאשם להסביר (הוא לא חייב, כאמור), הרי שיכול הוא לקונן באוזני השופט המגשר כי התביעה אינה מגמישה מספיק את עמדותיה, אך אם ירצה יוכל גם לומר: "עד שהפועל תל אביב לא תעלה לליגת-העל אני מוכן לחתום על הודאה", או - "השיר של עדן גולן באירוויזיון לא היה לרוחי" וכיוצא באלה הנמקות. אינני חומד לצון: הנאשם באמת רשאי לנהוג ולהחליט כאוות נפשו, בין אם באופן רציונאלי ובין אם לאו, וכל "עילה" יפה וטובה היא להפסקת הליך הגישור, לפחות מבחינת הנאשם^[2], ואיש לא יבוא עימו חשבון על החלטותיו, או משוגותיו. זה הוא, על קצה המזלג, ההליך הגישורי. רוצה? - טוב. לא רוצה? - גם טוב, No hard feelings. בנסיבות אלה, איפוא, חי נפשי, שלא ברורות לי טענות הנאשם בבקשתו, ובעיקר זו בדבר ה"לחץ", או הפגם ברצון החופשי, שהביאוהו לטענתו להודות במיוחס לו (עוד על כך, בהמשך, בהרחבה).

והנה, עוד אני משתומם, מגרד בפדחתי בתמיהה, מנסה - ללא הצלחה - לרדת לסוף דעתו של הנאשם, ביחס לטענת הלחץ שהופעל עליו, בהליך גישור, באה לעולם הלכת פלוני (לעיל), שם קבע בית המשפט העליון את הדברים הנכונים הבאים, הנובעים בין היתר בדיוק בשל טיבו של הליך הגישור: "... אל לנו להתעלם מכך שהודאת המערער ניתנה במסגרת הסדר טיעון, אליו הגיעו הצדדים לאחר הליך גישור ממושך, בתיווכו של מותב מגשר. בפסיקה הוכרה זה מכבר חשיבותו של מוסד הגישור להליך הפלילי (בש"פ 4677/22 מדינת ישראל נ' אבו נימר, פסקה 11 [נבו] (20.07.2022); וכן ראו בג"ץ 1620/22 פלונית נ' פרקליטות המדינה [נבו] (07.06.2023)). הכרה זו באה לידי ביטוי אף בהוראות נוהל נשיאת בית המשפט העליון 21-2 גישור פלילי בבתי המשפט' (19.05.2021), שם צוין כי מטרת פרקטיקה מקובלת זו היא, בין היתר, 'לייעל ולקצר את ההליך הפלילי, להוביל את הצדדים להסכמות תוך הסתייעות בכלים מקובלים ליישוב סכסוכים, וזאת תוך שמירה על האינטרס הציבורי והליך ראוי והוגן' (ראו גם: הנחיית פרקליט המדינה 8.4 "מדיניות התביעה בהליכי גישור פליליים" (31.06.2021); עמי קובו 'הגישור הפלילי' המשפט כד 301, 335-331 (התשע"ח), המונה את יתרונותיו וחסרונותיו של מוסד הגישור הפלילי). לא בכדי, נקבע, בהקשר אחר, כי רק בהינתן נסיבות חריגות במיוחד נכון שבית המשפט יסטה מהסדר טיעון שהושג בתיווכו של שופט המטפל בגישורים פליליים (ע"פ 1454/15 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 22 [נבו] (10.08.2015)) בקשתו של המערער שלפנינו לחזור בו מהודאתו, שניתנה כאמור לאחר הליך גישור ממושך מסוג זה, חותרת תחת עיקר מטרותיו של מוסד הגישור הפלילי - הבאת הצדדים לכדי הסכמות בעזרת גורם בלתי תלוי שאיננו דן בתיק העיקרי, תוך קיצור וייעול ההליך הפלילי - מבלי שיש בנמצא טעם מבורר לעשות כן. ויוער, כי נוכח תכליותיו ואף יתרונותיו של מוסד הגישור הפלילי, ניתן לטעון כי כאשר הסדר הטיעון מושג בדרך זו - גוברת ההצדקה לעמידה דווקנית יותר על המבחנים שהוכרו בפסיקה לצורך היעדרות לבקשה לחזרה מהודאה. על כן, גם שיקול זה מטה את הכף לעבר דחיית הערעור".

19. אמור מעתה: ברגיל, קובע החוק, כי נדרשים "נימוקים מיוחדים שיירשמו" על מנת לאפשר לפלוני לחזור בו מהודאתו. אולם, כאשר מדובר בהודאה שניתנה בהליך גישור, לא די בנימוקים כאלה (שגם הם מהווים חריג, כשלעצמו), אלא יש צורך בעמידה דווקנית עוד יותר על קיומם של המבחנים הקיימים.

20. ניתנת האמת להיאמר, כי קשה, איפוא, להעלות על הדעת, או לדמיין, מצב דברים בו יורשה פלוני לחזור בו מהודאה שניתנה במהלך גישור. דבר אחד בטוח: המקרה דנא, כפי שיבואר להלן, אינו מתקרב לדילוג מעל אותה משוכה גבוהה, ספק אם בכלל נושק הוא לתחתיתה. מן הכלל אל הפרט

21. הנאשם לא הוכיח התקיימותן של אף לא אחת מהעילות הקבועות בדין המצדיקות חזרה מהודאה, ולטעמי, קיים חשש ממשי כי הטעם בגינו ביקש לחזור בו מהודאתו הוא ניסיון להשיג רווח טקטי בניהול ההליך הפלילי נגדו, בעיקר על דרך דחיית הקץ, ולחלופין - באופן של שיפור תנאי הסדר הטיעון מבחינה עונשית, בהמשך הדרך.

22. פגם ברצון החופשי: ביחס לעילה זו, קבעה הפסיקה, במסגרת ע"פ 2251/21 אבו עראר נ' מדינת ישראל (15.12.2021) (להלן: אבו עראר):

"נטל ההוכחה הרובץ על הנאשם להוכיח שהודאתו לא ניתנה בכנות אלא מפאת נסיבות חיצוניות ואילוץ שפגעו ברצונו החופשי, ושחזרתו מההודאה לא נובעת מרצון להרוויח רווחים דיוניים פסולים, הוא נטל כבד. בהקשר זה, בעניין מחאמיד הוסיף השופט א' שטיין דברים שפסק בע"פ 8777/18 פלוני נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (29.10.2019) המתאימים גם לענייננו, כדלקמן:

'נטל הוכחה זה איננו דבר של מה בכך. הנאשם לא יוכל להרימו בהבל-פה. כך למשל, כדילהוכיח פגם ברצון אין די באמירה כוללנית וסתמית לפיה הנאשם היה נתון בעת מתן ההודאה בלחצים שהביאוהו להסכים להסדר טיעון - זאת, מאחר שההליך הפלילי הוא אירוע מלחיצ מטיבו ומטבעו, ובלחצים הרגילים אין די. כדי להרים את נטל ההוכחה, הנאשם יהיה חייב להיכבד ולהראות כי בשל האופן בו נוהל ההליך בעניינו או בשל הדרך בה נוהל המשא ומתן לקראת גיבושו של הסדר הטיעון הוא היה נתון בלחצים בלתי סבירים ופסולים אשר שכנעוהו להודות בכתב האישום; וכן לפרט את מהות הלחצים האמורים' [...]."

23. האופן בו נוהל הליך הגישור במסגרתו הודה הנאשם בכתב האישום המתוקן, במסגרת הסדר הטיעון, לא רק שלא תומך בטענת הנאשם ללחץ חריג בו היה נתון, אלא מפריכה לחלוטין.
24. הליכי הגישור בתיק החלו עוד בשנת 2021, אז התקיימו שני דיונים בהם נוהל משא ומתן בין הצדדים (20.5.2021, 6.6.2021) אולם לא גובשה הסכמה (קבעתי כי הגישור תם אך לא נשלם, והשארתי את דלת הגישור פתוחה לרווחה, אם ירצו בכך הצדדים); ואכן, ביום 31.7.2024 המשיך הליך הגישור.
25. בדיון הגישור הראשון (בשנה זו, במנותק מהגישור בשנת 2021) שהתקיים ביום 31.7.2024 שמעתי את הצדדים, גם במעמד צד אחד, כל צד בנפרד, ובתום הדיון ניתנה הצעת גישור שעל פי המבוקש לא הועלתה על הכתב. אל ישיבת יום 11.8.2024 לא התייצב הנאשם, מפאת מחלה, והמאשימה הבהירה כי עליה לזמן עדים מאנגליה להמשיך ההוכחות, ועל כן תוקפה של ההצעה יפוג בעוד 10 ימים. ישיבת הגישור השלישית, ביום 27.8.2024, ארכה שעות ארוכות, מבוקר ועד אחר הצהריים, לאחר שהחלה בדיון במעמד צד אחד עם הנאשם, לבקשתו; משך שעה ארוכה סותתה נוסחא לה היה הנאשם מוכן להסכים, ורק אז הוזמנה התביעה להיכנס לאולם, ונמסרה לידיה ההצעה. התביעה ביקשה לחזור למשרדי הפרקליטות, כדי להיוועץ עם הממונים עליה, ולאחר שעשתה כן, הציגו הצדדים את הסדר הטיעון, והנאשם הודה בעובדות כתב האישום המתוקן, והורשע בהתאם.
- הסדר הטיעון עצמו, ופרוטוקול הדיון, שיקפו את הבנתו, הסכמתו ורצונו של הנאשם בהסדר הטיעון.
26. כך הסדר הטיעון: "הנאשם מצהיר בזאת כי הסדר הטיעון נעשה על דעתו ובהסכמתו תוך תיאום מלא עם (המאשימה וההגנה, ש.ב.). הנאשם מצהיר כי כתב האישום המתוקן במסגרת הסדר הטיעון הוצג והוסבר לו במלואו על ידי בא כוחו לפני החתימה על ההסדר והאמור בו מקובל עליו, כי בא כוחו הסביר לו את פרטי ההסדר, וכי הוא נותן הסכמתו המלאה לפרטיו. ההסדר נערך ונחתם לאחר שהסניגור הסביר לנאשם, והנאשם הבין, שההסדר איננו מחייב את בית המשפט, ושביט המשפט רשאי לגזור עליו כל עונש שיראה לו הולם..." (סעיפים 2-5 להסדר הטיעון).
27. לאחר הצגת הסדר הטיעון על ידי המדינה, אמר הסניגור: "מאשר את דברי התובעת. הקראתי לנאשם את כתב האישום המתוקן והסברתי לו את תוכנו. הנאשם מודה במיוחס לו, וכמו כן מקובל עליו הסדר הטיעון, על כל חלקיו וחלופותיו".
28. אזכיר, כי זה השלב בו ביקש הנאשם להודות בכתב האישום המתוקן תוך "הסתייגות", ועוד קודם לכן ביקש להגיש לבית המשפט כתב אישום שתוקן על ידו. ואולם, יצאתי מגדרי להבהיר לנאשם, בעל פה ובכתב גם יחד, ובאופן מפורש, כי הודייתו תתקבל אך ורק ללא כחל ושרק, ובעובדות כתב האישום שתוקן על ידי הצדדים בגדרי הסדר הטיעון. לאחר ששמע הנאשם את הדברים, ונועץ שוב עם בא כוחו, עמד והצהיר כך:

"מאשר, אני מודה בעובדות כתב האישום המתוקן, ללא כחל ושרק, לאחר שהוסבר לי היטב על ידי בא כוחי, עו"ד טיכו, לו אני מכיר תודה. ידוע לי שבית המשפט אינו כפוף להסדרי טיעון".

29. אגב, לא למותר לציין, כי הגם שאין הנאשם טוען בבקשתו כי הופעל עליו לחץ על ידי בית המשפט המגשר, החתום מטה, הרי שהדברים הבאים שאמר-ביקש הנאשם, לפרוטוקול, מלמדים לטעמי, עד כמה התנהל הליך הגישור על מי מנוחות, ללא כל לחץ, ולשביעות רצונו המלאה; כך הנאשם, מיד בהמשך להודאתו: "אבקש כי בית המשפט, המגשר (כלומר הח"מ - ש.ב.), ישמע גם את הטיעונים לעונש^[3], אם חלילה נדרש להם על פי כל חלופות הסדר הטיעון. לא תהיה לי כל טענה בנדון, לא הבטחה ולא שמץ של ענין כזה".

30. לא זו אף זאת: הנאשם הוא עורך דין במקצועו, וחזקה עליו כי הבין היטב את הנעשה במסגרת הליך הגישור, מה גם שלקח בו חלק פעיל, ואף הביא לשינוי בעמדת התביעה, לקולא. כך, כאמור, בישיבת יום 27.8.2024 ההגנה היא זו שגיבשה הצעה, אותה שקלה המשיבה, וחזרה אל בית המשפט עם תשובה. בהמשך לכך, ניסה הנאשם לשפר את תנאי הסדר הטיעון, הן בהורדת גובה הפיצוי עליו להפקיד טרם הטיעונים לעונש, והן ביחס לפרק הזמן שעמד לרשותו לצורך גיוס הכסף - והדבר עלה בידו.

להמחשה, ראו את פרוטוקול ישיבת יום 5.11.2024, במסגרת דיון בבקשה לחזרה מהודאה, שם אמר הנאשם: "אני מסכים למה שאומר בית המשפט כי בישיבה אחרונה לבקשתי הסכום ירד מ 2 מיליון ל - 1,750,000 לפי הצעתנו. וגם ביקשנו 24 חודשים ולא 18"; עם זאת, הסניגור הוסיף (לשאלת בית המשפט): "אני מאשר כי בהתחלה דובר על 12 חודשים, לאחר מכן עלינו ל 15 ובסוף סוכם על 18".

31. כאמור, נטל ההוכחה הרובץ על הנאשם להוכיח שהודאתו לא ניתנה בכנות אלא מפאת נסיבות חיצוניות ואילווצים שפגעו ברצונו החופשי, ושחזרתו מההודאה לא נובעת מרצון להרוויח רווחים דיוניים פסולים, הוא נטל כבד, וברי כי נאשם לא יוכל להרימו בהבל-פה (ראו החלטת כבוד השופט שטיין בפרשת פלוני, סעיף 18, לעיל). בית המשפט העליון קבע, את הברור מאליו, כי נאשם לא יכול להוכיח פגם ברצון באמירה כוללתית וסתמית לפיה היה נתון בעת מתן ההודאה בלחצים שהביאוהו להסכים להסדר טיעון. דא עקא, שזה המצב בענייננו: הן בבקשה לתיקון פרוטוקול והן בבקשה לחזרה מההודאה, מדבר הנאשם על לחץ כזה או אחר, בעלמא ממש, ולא ניתן להבין מה פשר או מקור הלחץ. נסיון למצוא, בכל זאת, טעם של ממש שגרם ללחץ בלתי נסבל אצל הנאשם - העלה חרס. ודוק: בכל הכבוד, טענה לפיה בית המשפט של גישור הבהיר כי לאחר שלושה דיונים של גישור בפגרה - לא יהיו עוד דיוני גישור - לא עולה כדי לחץ. גם טענה כי "הליך הגישור התקיים כאשר הנאשם נמצא תחת לחץ כבד ובמיצר וחושש לחזור להמשך הליך ללא קבלת חומרי חקירה ושמירתה לטענתו שלא כדיון" (סעיף 26 לבקשה) - אינה מהווה ראשית נימוק או טעם בדבר לחץ. פשיטא, שכאשר מסתיים הליך גישור בלא הצלחה - חוזרים הצדדים לדיון בפני המותב היושב על המדוכה. אין בכך כל חידוש, או לחץ, זולת ה"לחץ" הכרוך בהמשך ניהול הוכחות במשפט.

32. הנאשם אף טען, ולו במובלע, כי בא כוחו לחץ עליו להודות בעובדות כתב אישום מתוקן, בביצוע עבירה של קבלת דבר במרמה (עבירות אחרות נמחקו, כמובן, במסגרת ההסכמה). והנה, בבקשה לתיקון פרוטוקול שהגיש הנאשם, בעצמו, כאשר בא כוחו נמצא בחו"ל, כעולה מהבקשה עצמה, קרי - ללא כל לחץ מצד בית המשפט חלילה או מעם בא כוחו, הצהיר הנאשם כי הוא מבקש להודות בביצוע אותה עבירה ממש, אלא תחת מצע עובדתי שונה. לטעמי, אין זו אלא ראייה נוספת, כבדת משקל, ללמדך שלא הופעל כל לחץ על הנאשם בעת שהודה בביצוע אותה עבירה ממש במהלך הגישור. הרי אם מוכן הנאשם, ימים ספורים לאחר הודאתו בבית המשפט, להודות בעבירה בה הודה בגישור (בשינוי מצע עובדתי בלבד), כך הוא מבהיר ואף מבקש במסגרת בקשה שהוא עצמו מגיש - אזי לא ניתן לחשוד, או להרהר בלחץ שהופעל עליו באותו הדיון, ואידך זיל גמור.
33. הנה כי כן, הנאשם הודה בעובדות כתב האישום המתוקן בתום שלושה דיוני גישור^[4], לאחר שקילה ומחשבה יסודית, ולא ניתן לקבל כל טענה ביחס ללחץ שהופעל עליו, קל וחומר לחץ פסול, שהביאו למתן הודאה שאינה אמת; קל וחומר שכך הם פני הדברים שעה שהסדר הטיעון גובש במסגרת ליברלית ולא מחייבת, בהליך גישור, עובדה אשר מציבה רף גבוה עוד יותר בפני נאשם החייב לעמוד בנטל הכבד של הסבר והוכחת הלחץ החריג שהופעל עליו.
34. סוף דבר: הנאשם לא עמד בנטל להוכיח כל פגם ברצונו החופשי, לא קרוב לכך, בטח ובטח שלא ביחס להודאה שניתנה בהליך גישורי.
35. רצון כן בחשיפת האמת העובדתית: ביחס לעילה זו קבעה הפסיקה (פרשת אבו עראר) כי - "כך הוא גם בכל הנוגע לנאשם החפץ בגילוי האמת העובדתית, שלכאורה אינה תואמת את ההודאה שמסר. כדי לשכנע את בית המשפט שהמטרה האחת והיחידה העומדת ביסוד בקשתו היא כי תינתן לו ההזדמנות להוכיח את חפותו, הנאשם יהיה חייב לפרט מהי אותה האמת ולפרוש לפני בית המשפט את סיפור המעשה ואת פרטיה של גירסת החפות שלו, ללא כחל ושרק."
36. וראו גם את הקבוע ביחס לעילה זו, בפרשת פלוני:

- "עילה זו הוכרה בפסק הדין בעניין סמחאת, בגדרו נדון מקרה בו נאשם ביקש לחזור בו מהודאתו אך בשל טעות בשיקול דעתו ורצונו "להוציא את צדקתו לאור", כאשר ברור היה שלא נפל בהודאתו כל פגם - הן לעניין רצונו החופשי, והן לעניין ייצוג המשפטי (ע"פ 3754/91 מדינת ישראל נ' סמחאת, פ"ד מה(5) 802, 798 (1991) (להלן: עניין סמחאת). נקבע, כי כאשר בקשה לחזרה מהודאה מוגשת עובר לגזר הדין, יש לבחון "מהי הסיבה הכנה והאמיתית אשר מביאה את הנאשם לבקש את החזרה מן ההודאה. אם סובר הנאשם, כי טעה בשיקוליו בעת שהודה, והמטרה האחת והיחידה העומדת ביסוד בקשתו היא כי תינתן לו ההזדמנות להוכיח את חפותו, כי אז נכון וראוי הוא שלא להכביד תמיד במשקלם של אותם 'נימוקים מיוחדים', הנדרשים בסעיף 153(א) ה"ל" (עניין סמחאת, בעמוד 802); וכן ע"פ 8777/18 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 13 [נבו] (29.10.2019)). יחד עם זאת, הובהר בפסיקה כי אין די בכך שהנאשם טוען שברצונו להוכיח את חפותו, שכן קביעה כזו תייתר, הלכה למעשה, את הדרישה ל'נימוקים מיוחדים' הקבועה בהוראת סעיף 153 לחוק סדר הדין הפלילי (עניין פלוני, בפסקה 7). בהתאם, נקבע כי על הנאשם להוכיח את כנות רצונו לחשוף את האמת העובדתית, והדבר יכול להיות מוכח, למשל, כאשר בפרק הזמן שבין מתן ההודאה לבין מתן גזר הדין, הנאשם גילה "ראיה חיצונית אובייקטיבית שתומכת בחפותו, שלא ידע עליה קודם לכן", כך שבנסיבות המתאימות, הדבר עלול להטות את הכף כלפי היעדרות לבקשתו לחזרה מהודאה (שם)".
37. כל המצוטט לעיל - ההלכות היפות והקריטריונים לבחינת קבלת בקשה לחזרה מהודאה מפאת חפות - הוא הרבה מעבר לצורך, לטעמי, וספק רב אם הוא כלל רלוונטי לענייננו. ודוק: הנאשם הרי גילה דעתו, כך ברחל בתן הקטנה במסגרת הבקשה שהגיש בעצמו לתיקון פרוטוקול - כי הוא מבקש להשאיר את הודאתו והרשעתו בביצוע עבירה של קבלת דבר במרמה, אלא שהעובדות צריכות להיות, לדעתו, אחרות. במילים אחרות, ברורות וצלולות: אין כל גרסת חפות לנאשם. יש להבדיל בין חפות, שאפילו הנאשם אינו טוען לה באמת ובתמים, במסגרת מסמך אותנטי שיצא תחת ידו (קרי, לפני שבא כוחו בדק את הפסיקה והגיש בקשה "מתוקנת", לחזרה מהודאה, בה נולדה לראשונה טענת החפות), לבין טענה או שאיפה להוכיח עובדות אחרות שבבסיס אותה הרשעה ממש. בעוד שטענת חפות אמיתית עשויה, במקרים מתאימים, להוות בסיס לחזרה מהודאה, הרי שטענה למצע עובדתי שונה ביחס לביצוע עבירה בה מודה הנאשם - אין בה ולא כלום, בנסיבות הענין.
38. אדרבא, הפער העובדתי לו טוען הנאשם אינו מתאים או עולה כדי טענת "חפות" בכלל, קל וחומר כאשר הלה מבקש להודות (במסגרת בקשתו שלו לתיקון עובדות כתב האישום המתוקן) כי "קיבל את יתרת הסך של 2 מיליון ₪ שנתר בחברה ואת תמורת מכירת הקרקע השנייה (סכום של 1,400,000 ₪ "לפני תשלומי מיסים הוצאות ושכ"ט" על פי כתב האישום המתוקן) - במרמה" (ראו כתב האישום המתוקן על ידי הנאשם עצמו, נספח לבקשתו לתיקון פרוטוקול).
39. המסקנה המתחייבת היא, כי לא הוכחה, ולא במעט, כנות בקשתו של הנאשם לחזרה מהודאה על מנת להוכיח את חפותו.
40. על כן, נוכח כל האמור לעיל, דינה של הבקשה לחזרה מהודאה - להידחות.
41. הגם שניתן היה לחתום כבר כאן את החלטתי, מן הראוי לעמוד על המניע שבבסיס הבקשה לחזרה מהודאה. למרבה הצער, אין מנוס מלקבוע כי יש טעם בעמדת התביעה, ועולה חשש ממשי כי מטרתה אחת ויחידה: דחיית הקץ, עוד ועוד, כמוסבר להלן.
42. להלן אפרט בקצרה את עיקר השתלשלות האירועים בתיק הפלילי, בדגש על התנהלותו של הנאשם, טרם הליך הגישור (ואף במקביל לו).
43. ביום 20.1.2019 הוגש כתב אישום נגד הנאשם שייחס לו עבירות של זיוף, שימוש במסמך מזויף (ריבוי עבירות), גניבה בידי מורשה (ריבוי עבירות), ועוד.

44. עוד טרם הדיון הראשון בעניינו של הנאשם, הגיש הלה בקשה לדחיית מועד הדיון, לה נעתר בית המשפט. אל המועד החדש, הנדחה, לא התייצב הנאשם, ובאת כוחו דאז מטעם הסניגוריה הציבורית, עו"ד אדווה אלאב, מסרה כי אין לה קשר עמו; בית המשפט הוציא צו הבאה נגד הנאשם.
45. הנאשם לא התייצב גם אל הדיון הנדחה, אז חודש נגדו צו ההבאה.
46. אל הדיון הבא, לא התייצב הנאשם חרף צו ההבאה; נוכח האמור, הורה בית המשפט על מחיקת כתב אישום, והוצאת צו מעצר נגד הנאשם.
47. לימים התברר, כי לאחר שהיה מודע להליך הפלילי המתנהל נגדו, יצא הנאשם מן הארץ, במועד שאינו ידוע, בדרכו לא ידועה (ככל הנראה באמצעות שימוש בדרכון זר). הנאשם נעצר במקום הימצאו בחו"ל (בלארוס), שם שהה במעצר עד הסגרתו לארץ, בהליך הסגרה, כדת וכדין.
48. לאחר הסגרתו של הנאשם לישראל, חודש ההליך הפלילי נגדו, במסגרתו הוגש נגדו כתב אישום חדש (נמחק אישום אחד מושא כתב האישום המקורי, שהוגש טרם הליך ההסגרה). כתב האישום לאחר הסגרת הנאשם לישראל הוגש ביום 2.11.2020.
49. מאז הגשת כתב האישום ה"חדש" בשנת 2020, ובמשך למעלה מארבע שנים (!), התקיימה ישיבת הוכחות יחידה; המענה לכתב האישום ניתן על ידי הנאשם כשנתיים (!) לאחר הגשתו. הסיבה המרכזית לכך היתה התנהלותו של הנאשם, אשר הגיש בקשות רבות, אולי עשרות, רובן בקשות דחייה, מנימוקים שונים; זאת, בד בבד עם פיטורי עורכי דינו השונים, הן מטעם הסניגוריה הציבורית, והן עורכי דין שנשכרו על ידו, עניין שהוביל כשלעצמו לדחיות חוזרות ונשנות בבירור אשמתו.
50. רק לצורך המחשת האמור לעיל; ראו למשל - ביום 11.1.2021 בקשה לשחרור מייצוג של עו"ד גיל פרידמן; 22.6.2021 בקשה לדחיית הדיון עקב מחלת הנאשם; 2.9.2021 בקשה לדחיית הדיון ומינוי סניגור; 4.10.2021 בקשה לדחיית מועד הדיון בשל מחלה ורצונו בהחלפת הייצוג מטעם הסניגוריה הציבורית; 24.11.2021 - בחינת ייצוגו של הנאשם באופן פרטי, לבקשתו, ובמועדים נוספים.
51. בסופו של יום, וכשנה לאחר הגשת כתב האישום (המחודש), קבע בית המשפט (סגנית הנשיאה כב' השופטת תבור, כתוארה אז) כי לא ניתן לקבל מענה מהנאשם ביחס לכתב האישום:

"... פירטתי פירוט ארוך של השתלשלות הדברים על מנת שניתן יהיה להבין את הרושם שנוצר כי הנאשם מנסה לדחות את הקץ ולהימנע מתן מענה מפורט לכתב האישום. אלמלא עמדת המדינה היום, הייתי רואה בדברי הנאשם כפירה כללית וקובעת מועדים לשמיעת ראיות ללא כל המתנה נוספת". ידע הקורא, כי אין זה חזון נפרץ כלל וכלל, שבית משפט קובע קביעה נחרצת כגון דא אודות נאשם הבא מלפניו.

52. ברם, גם החלטה זו לא ריפתה את ידי הנאשם או גרמה לו לשנות מדרכיו; גם לאחריה לא השיב הנאשם לכתב האישום, ובית המשפט נאלץ לקבוע:

"לא ניתן לקבל מענה מהנאשם. אין בכך להצדיק המשך הדיון בעניינו ביחידת המוקד כאשר הרושם הוא שמדובר במי שנוהג בדרך שתביא לדחיית הדיונים.

...

אני רואה בתגובת הנאשם משום כפירה כללית בעובדות כתב האישום".

53. הנאשם השיב, בסופו של דבר (כמפורט לעיל), לכתב האישום כשנתיים לאחר הגשתו (ביום 13.12.2022).

54. לאחר העברת עניינו של הנאשם אל המותב שנקבע לבירור הדין (כב' השופטת פוזננסקי), בתחילת שנת 2022, הגיש הנאשם בקשת דחייה נוספת בעקבות מחלה ועקב היותו בלתי מיוצג (6.1.2022); בדיון שהתקיים ביום 20.1.2022 קבע בית המשפט מועדים לשמיעת ראיות (בחודשים מרץ ואפריל 2022); ואולם, הנאשם המשיך להגיש בקשות שונות לדחיית הדיונים בעניינו; למשל, ביום 27.2.2022 (בקשת דחייה לצורך הסדרת ייצוג), וביום 9.3.2022 (בקשת הנאשם, בין היתר, לביטול דיוני ההוכחות שנקבעו, וקביעת דיון מקדמי), ועוד. ישיבת ההוכחות הראשונה (והיחידה) בתיק התקיימה ביום 8.12.2022, אולם ביום 6.12.2022 הגיש הנאשם בקשה להמיר את ישיבת ההוכחות בישיבת תזכורת (בין היתר לצורך מתן מענה לכתב האישום); הבקשה נדחתה.

55. בהמשך, התקיים דיון הוכחות ראשון (ויחיד) במסגרתו נשמע עד תביעה אחד.

56. דיון הוכחות נוסף נקבע ליום 9.3.2023; אל הדיון דנה הוזמן והגיע במיוחד, עד תביעה מחו"ל. ואולם, ארבעה ימים טרם הדיון (ולאחר שבקשת הנאשם לדחיית מועד הדיון נדחתה ביום 2.3.2023), ביום 5.3.2023 הגיש הנאשם בקשה לפסילת המותב (שבעטיה ביטל בית המשפט את דיון ההוכחות); כך קבע בית המשפט:

"... לאחר שתתקבל תגובת המשיבה יש לקיים דיון במעמד הצדדים שרק לאחריו תינתן החלטה. בשים לב לאמור הרי שלא ניתן יהיה לקיים את ישיבת ההוכחות הקבועה ליום 9.3.2023. ערה אני לכך כי בישיבה דנן אמורה להישמע עדותו של עד המגיע במיוחד מחו"ל ואולם בנסיבות האמורות אין מנוס מדחיית שמיעת הראיות".

57. הנאשם מצידו כלל לא התייצב לדיון שהיה קבוע ליום 9.3.2023, ועשה שבת לעצמו; אמנם הוגשה בקשה לדחיית הדיון (עקב עומסי תנועה צפויים נוכח "יום השיבוש"!), ובית המשפט קבע, בין היתר: "... אציין כי לא ניתנה החלטה של בית המשפט בדבר דחיית מועד הדיון ולמרות זאת כאמור, הנאשם לא התייצב. ב"כ המאשימה ביקשה להשמיע טיעוניה, הפנתה לתגובתה לבקשה לפסלות, וסברה כי יש מקום ליתן החלטה בבקשה גם בשל העובדה שהנאשם בחר שלא להתייצב לדיון. עוד אציין כי באולם בית המשפט התייצב היום עד התביעה מר ג'ונתן ניומן אשר הגיע במיוחד מאנגליה".
58. ביום 19.7.2023 קבע בית המשפט מועדים נוספים לשמיעת הוכחות בהם יזומנו (שוב) עדים, כולל העד שהגיע לשווא מאנגליה, כך: "נקבע לשמיעת ראיות ליום 15.10.2023 החל משעה 09:00 ועד לסוף היום וביום 16.10.2023 החל מהשעה 09:00 ועד סוף היום. במועדים אלה ישמעו עדויותיהם של עדי תביעה 4 ו-5, מר ג'ונתן ניומן והגב' אנדריאה ניומן. הובהר לביהמ"ש כי מדובר בעדים אשר מגיעים במיוחד מחו"ל, ולכן ביהמ"ש מבהיר לצדדים כי מועדים אלה יוותרו בעינם ולא ישונו מכל סיבה שהיא".
- ברם, הנאשם המשיך באותו קו, ורק מספר ימים טרם הדיון, ביום 8.10.2023, הגיש בקשה שניה לפסילת המותב השומע את ההוכחות (הראשונה נדחתה, וכך גם ערעור שהוגש בנדון לנשיאת בית המשפט העליון דאז). בהמשך, נוכח מצב החירום והמלחמה, בוטלו מועדי ההוכחות, ונקבע דיון בבקשת הפסלות השנייה שהגיש הנאשם; גם לדיון זה לא התייצב הנאשם.^[5]
59. הנאשם המשיך להגיש בקשות דחייה לדיונים הבאים, בנימוקים שונים; למשל, ביום 3.1.2024 טען כי איבד את משקפיו (!) ובשל מצבו הכלכלי לא יוכל להיערך לדיון; ביום 7.2.2024 ביקש לדחות את הדיון בעניינו נוכח מצבו הנפשי וכוונתו להגיש בקשה לעיכוב הליכים: בסופו של יום, קיבל בית המשפט את בקשת הנאשם לדחיית ההחלטה בבקשת הפסלות (השנייה), וקבע - "... מצאתי להיעתר לבקשת הנאשם ולקבוע כי החלטתי בדבר בקשת הפסלות תינתן, ככל שיהיה בכך צורך, לאחר ישיבת הגישור". וכך הגענו עד הלום.
60. נער הייתי גם זקנתי (קמעה), ולא ראיתי נאשמים המצליחים לדחות את בירור דינם באופן זה, בתרמיל, במקל, במה שבא ליד: הליכי הסגרה, פיטורי סנגורים, אין ספור בקשות דחיה, בקשת פסילה ועוד בקשת פסילה^[6], איבוד משקפיים, פקקי תנועה, וכיוצא באלה. לגבי ידי, התנהלותו של הנאשם, עורך דין בשנות השבעים לחייו, כמתואר לעיל, מטילה צל כבד של חשד, אם להתבטא בעדינות, על כנות בקשתו לחזור בו מהודאתו.

61. ושוב, יכולתי לחתום כאן. אבל דומני כי בנסיבות תיק זה קיים אינטרס נוסף, שלא ניתן להתעלם ממנו. רוצה לומר, כי מעבר לעובדה שהתנהלותו של הנאשם מפריכה כשלעצמה את כנות בקשתו לחזרה מהודאה, יש ליתן משקל גם לאינטרס הציבורי שבניהול תקין ויעיל של המשפט.

העבירות המיוחסות לנאשם תחילתן בשנת 2008 (!) ועבור עד שנת 2015; לאחר יציאתו של הנאשם לחו"ל בדרך עלומה, הליך הסגרה, ניהול המשפט במשך שנים ארוכות (במהלכן נשמע עד אחד בלבד), תוך בקשות דחייה חוזרות ונשנות - הרי שהאינטרס הציבורי מחייב שמירה על הקפדה מיוחדת בבחינת הבקשה, כנותה, טעמיה ונימוקיה. פשיטא שאינטרס זה לא יכול לגבור על החשש של הרשעת חף מפשע. ואולם, מקום בו הנאשם מבקש לחזור בו מהודאתו לא בכדי להוכיח את חפותו, אלא כדי לאפשר לו "להוכיח" עובדות שונות ביחס לאותה הרשעה ממש (בעבירה של קבלת דבר במרמה), כמבוקש על ידו בבקשה לתיקון פרוטוקול שהגיש בעצמו - הרי שלא קמה בכלל דילמה, והגיעה העת לומר לו, לנאשם, כי - Enough is Enough.

62. אגב, לענין השוני העובדתי בין כתב האישום המתוקן בו הודה הנאשם (ואף חתם על הסדר טיעון, כאמור), לבין כתב האישום "שלו", בו הוא מגולל עובדות שונות שבאחריתן ממילא הודאה בביצוע קבלת דבר במרמה, טען הנאשם בדיון שהתקיים בבקשה, כי לעובדות בהן הורשע יש משמעות ותהיה לה כזאת - במיוחד אם יפקיד סכום פיצוי חלקי בלבד. לגישתו, העובדות לפיהן הודה והורשע ישחקו תפקיד בעת גזירת דינו, אם יפקיד רק חלק מהסכום, שאז הטיעון יהיה "פתוח". טענה זו שובת לב, אבל רק לכאורה. אסביר: נכון הוא, שיש לעובדות כתב האישום תפקיד לעת גזירת העונש. כך למשל, העובדות קובעות מה הן הנסיבות של ביצוע העבירה, אם קדם תכנון, אם לאו, מה חלקו היחסי של הנאשם בביצוע העבירה וכיוצא באלה עניינים הנטועים בחוק העונשין, ואשר יש להם השפעה על קביעת המתחם העונשי ההולם. ברם, במקרה זה, יש כבר הסכמה על העונש, כמבואר בחלק העובדתי של החלטה זו. עובדות כתב האישום לא תשחקנה תפקיד עיקרי בשלב העתידי האפשרי של גזירת העונש לאחר טיעון פתוח, בהינתן הפקדת מזומן משמעותית, אך חלקית בלבד. תנוח דעתו של הנאשם: בהינתן המתווה העונשי דכאן, מה שחשוב בעיקר הוא לא מה הן העובדות שבבסיס כתב האישום, אלא כמה כסף הופקד מתוך הסכום שנקבע (₪ 1,750,000), ומה עשה וכיצד פעל הנאשם - כדי לנסות ולהפקיד את הסכום האמור.

63. לא אעשה מלאכתי שלמה ולא אסיים החלטתי מבלי להתייחס לנקודה שהיא אולי ה"חזקה" ביותר (ולו באופן יחסי) בבקשת הנאשם לחזור בו מהודאתו: עיתוי הגשת הבקשה. הן הנאשם והן בא כוחו השליכו ייחוס על עיתוי הגשת הבקשה, גם טרם מתן גזר הדין וגם בסמוך למתן ההודאה בפני בית המשפט. טענה זו, אם בכלל, ובוודאי שבנסיבותיה המיוחדות של פרשה זו (בין היתר: הודאה במסגרת גישור, כאשר קשה להשתחרר מן הרושם שהמניע העומד בבסיסה הוא דחיית הקץ) - אין בה כדי לשנות, כהוא זה, ממסקנתי. ראשית, הלכה היא, שכאשר מדובר בהסדר טיעון בעל מגוון עונש "סגור", הרי שניטל העוקץ מן הטענה כי הגשת בקשה לחזרה מהודאה עובר למתן גזר דין היא כנה; עמדה על כך הפסיקה במסגרת ע"פ 3524/17 פלונית נ' מדינת ישראל (3.10.2017):

"בענייננו, הוגשה הבקשה לאחר שנחתם הסדר טיעון 'סגור', ולאחר שמיעת עדים רבים ואין ספק כי המערערת ידעה מהו העונש הצפוי לה עקב הודייתה במסגרתו. מדובר בשלב מתקדם בהליך ובנסיבות אלה מתעורר החשש כי כל רצונה של המערערת היה להפיק רווח טקטי. המערערת מדגישה כי הבקשה הוגשה בטרם גזר הדין. ואולם, לנוכח העובדה שהסדר הטיעון היה "סגור", ללא טיעון גמיש לעונש, ידעה המערערת מה יהיה עונשה, והסיכוי שבית המשפט יתערב בהסדר היה קלוש ביותר. על כן, הטענה לגבי עיתוי העלאת הבקשה לפני גזר הדין כתומכת בקבלתה אינה תקפה בנסיבות העניין [השוו: ע"פ 2094/11 בן עמי נ' מדינת ישראל, [פורסם בנבו] פסקה 1 לפסק דינו של השופט א' רובינשטיין (11.10.2011)]."

64. ושנית, בניגוד לנטען בבקשה לחזרה מהודאה, הרי שעיתוי הגשת הבקשה אינה מהווה מבחן מכריע או אפילו עיקרי; בהלכת פלוני (לעיל), נקבע במפורש: "מבחן העיתוי אינו אלא כלי עזר משפטי, לצורך הכרעה במבחן המניע" (עניין שניידר, בפסקה 20 (ההדגשה במקור - ח' כ'), וכי "מבחן העיתוי אינו חזות הכל" (ע"פ 2005/20 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 7 [נבו] (11.08.2020) (להלן: עניין פלוני)). בתוך כך נקבע, כי אף במצב שבו נאשם ביקש לחזור בו מהודאתו בטרם מתן גזר הדין, אין להיעתר לבקשה באופן אוטומטי, אלא נדרש להתחשב ביתר הנסיבות...".

65. סבורני, איפוא, כי "יתר הנסיבות", לבד מעצם העובדה שהבקשה לחזרה מהודאה הוגשה בסמוך לנתינתה, מטות את הכף, אם לא שוברות אותה ממש - לדחיית בקשת הנאשם, וכך אני עושה. על כן, לאור כל האמור לעיל - בקשת הנאשם לחזרה מהודאתו - נדחית. מועד הטיעון לעונש שנקבע זה מכבר ליום 1.3.2026 בשעה 11:00 - על מכונו עומד. מזכירות - אנא המצאת העתק ההחלטה לצדדים. ניתן היום, ל' חשוון תשפ"ה, 01 דצמבר 2024, שלא במעמד הצדדים.

- [1] ההדגשות בציטוט הן שלי, והוא הדין בכל הדגשה אחרת בציטוטים שבהחלטה זו, אלא אם יאמר אחרת - ש.ב.
- [2] מהתביעה, רשות מינהלית, הציפיה היא שונה, מן הסתם, אולם לא זה המקרה, ונשאר סוגיה זו בצריך עיון.
- [3] עד אז הוצע והוסכם, בתיאום עם כבוד סגן הנשיא פרי, כי הטיעון לעונש יועבר לשמיעה על ידי מותב אחר, לא הח"מ ואפילו לא המותב בתיק העיקרי (חברתי, כבוד השופטת פוזננסקי), וזאת מפאת בקשה תלויה ועומדת שהגיש הנאשם לפסילתה; פשיטא, שגם הצעה זו, שהיא חריגה בהחלט, נולדה אך ורק בכדי ללכת לקראת הנאשם, מפאת בקשתו לפסול את המותב הדין בתיק, מבלי להיכבד, להסכים או אחרת, לטענותיו בנדון.
- [4] ועוד שני הליכי גישור בשנת 2021, כבר אז עלה מצד הנאשם המתווה של פיצוי המתלוננים, לנוכח כספים עתידיים שהוא אמור לקבל בהליך משפטי, אזרחי, שהוא מנהל.
- [5] בית המשפט לא הוציא צו הבאה לנאשם שכן נקבע כי אין דרך לדעת האם ידע על מועד הדיון, בהיותו בלתי מיוצג.
- [6] למותר לציין, כי בקשת פסילה היא הליך לגיטימי לחלוטין, וגם אם בקשת פסילה שניה היא ענין די חריג - עדיין, לגיטימית היא. אבל, כל בקשות אלה, ועל תזמון, יש להשקיף במסגרת מכלול התנהגותו יוצאת הדופן של הנאשם.